

důvěrnické dělnické kontroly nad zabranými velkostatky, ani vymáhání přídavků, usnesených v dělnických organizacích, ani dožadování se zvýšených přidělů mouky a mléka pod sankcí zakročení dělnických, zákonem uznaných a dovolených organizací nelze považovati za nebezpečné nebo nedovolené obmezování cizí vůle a že stěžovatelé jednali jen v rámci dovolené, vládními stranami socialistickými podporované a via facti již prováděné reformy pozemkové. Avšak i tyto vývody jsou pochybeny. Soukromé vlastnictví lze omeziti jen zákonem, vyvlastnění je možné jen na základě zákona (§ 109 ústavní listiny). Ovšem zabral stát, by byla provedena úprava pozemkového vlastnictví, velký majetek pozemkový (§ 1 zákona ze dne 16. dubna 1919, č. 215 sb. z. a n.); zábor provádí však úřad pozemkový, zejména též dle podrobných předpisů téhož zákona a zákona ze dne 11. června 1919, č. 330 sb. z. a n. Za vylíčeného stavu zákonodárství nemůže býti nejmenší pochybnosti o tom, že obžalovaní zkracovali a obmezovali svémocně, bezprávně a protizákonně faktickou moc dosavadního majitele velkostatku, pokud se týče jeho zmocněného zástupce, kdyžtě — opomenuvše pozemkový úřad jakožto vrchnost ve všech záborových záležitostech příslušnou — bez jeho příkazu nebo svolení, nejspíše tímto úřadem pověřeni dozorem nad hospodařením na tomto velkostatku, prohlásili jeho zábor (to jest převzetí do své správy), dosadili závodní radu dvora, zavedli kontrolu nad ním a kontrolu tu i v různých směrech provozovali a to vše proti projevené vůli zástupce majitele. S hlediska zmatečného důvodu § 281 čís. 9 lit. b) správně lit. a) tr. ř., uplatňuje stížnost obžalovaných, že nelze za individuální zločin považovati takové, z usnesení výkonných výborů politických stran podniknuté, třeba výstřední akce na majetku již zabraném a tudíž pro republiku, t. j. pro lid půdy postrádající určeném, vždyť prý dělníci považují svůj výkonný výbor politické strany a funkcionáře svých organizací za vrchnost, obžalovaní ocitli se prý proto ve skutkovém a právním omylu co do obsahu usnesení a co do závaznosti a dovolenosti jeho a co do pojmu »vrchnosti« a rovněž i v neodolatelném donucení co do provádění jich rozkazů, takže trestnost činnosti obžalovaných jest prý vyloučena dle ustanovení § 2 lit. e), g) tr. zák. Avšak výkonným výborům politických stran nižádná vrchnostenská moc co do provádění pozemkové reformy dle toho, co shora uvedeno, nepřísluší, nýbrž přísluší jedině a výhradně pozemkovému úřadu; zákonodárnou moc pak vykonávají politické strany pouze tím, že vysílají poslance a senátory do Národního shromáždění. Zmíněný omyl není než omylem co do dovolenosti činů, dle § 83 tr. zák. zakázaných a trestných, a co do zákonného pojmu vrchnosti, tedy neznalostí zákona, jež však § 3 tr. zák. pachatele trestní zodpovědnosti nesproštuje. Pokynem nebo rozkazem výkonného výboru ani stav neodolatelného donucení není zjednán, kdežto stížnost ani nenaznačuje, jaké újmy bylo se obžalovaným obávati v případě nevyhovění udánlivému rozkazu nebo pokynu bezprávného obsahu. Právem proto nalézací soud se nezabýval okolnostmi, z nichž stížnost, ovšem mylně dovozuje, že trestnost je vyloučena dle § 2 lit. g), e) tr. zák.

Čís. 672.

Zločin veřejného násilí dle § 83 tr. zák.

Pro pojem spolupachatelství jest lhostejno, zda někteří z vzniknuvších chovali se činně, jiní trpně.

»Nebezpečnou« jest vyhrůžka, byla-li pronesena za situace, kdy ohroženému nezbylo než se podrobiti cizí vůli.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1920, Kr I 1077/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním jednání zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 16. března 1921, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem veřejného násilí dle § 83 tr. zák. — mimo jiné z těchto

důvodů:

Po stránce věcné (čís. 9 a) § 281 tr. ř.) namítá stížnost, že prosté vejítí několika lidí do cizího statku, jímž byl dokonce vstup dovolen, není násilným v pádem, jaký vyžaduje zákon ke skutkové podstatě rušení míru pozemního. Zejména nelze tvrditi, že násilně vpadli do dvora ti z obžalovaných, kteří se nesúčastnili společného podniku dne 13. prosince, nýbrž teprve 14. prosince přišli do dvora na hlídku. K násilnému vpádu prý nestačí, že byli ve dvoře proti vůli správcově, a ke skutkové podstatě zločinu dle § 83 tr. zák. nestačí, že snad se vykonáváním kontroly dopustili násilí na osobě oprávněného, není-li zde druhé náležitosti deliktu — násilného vpádu. Poněvadž se aktivnějším způsobem podniku účastnili pouze 3 obžalovaní, nenaplnuje jednání ostatních více méně pasivních účastníků vůbec skutkové podstaty zmíněného zločinu. Nelze prý dále mluvíti o tom, že se obžalovaní dopustili násilí na osobě správce L-a, poněvadž se podrobil dělnické kontrole dobrovolně a v zájmu své vlastní bezpečnosti. Ve volném pohybu byl L. obmezen následkem všeobecných nepokojů v době generální stávký, nikoliv zakročením obžalovaných, jeho disposiční práva nad dvorem státem zabraným byla prý omezena již z důvodů pozemkové reformy.

Stížnost není odůvodněna. Především přehlíží, že rozsudek uznává obžalované vinnými, nikoli jak tvrdí stížnost rušením míru pozemního, nýbrž, jak vysvítá ze znění rozsudečného výroku a srovnání jeho s důvody rozsudku, zločinem rušení míru domovního. Ke skutkové podstatě tohoto deliktu nevyhledává se, na rozdíl od rušení míru pozemního, násilného vpádu, nýbrž jen vniknutí do domu nebo do bytu osoby třetí. Stane-li se vniknutí do domu, jako v tomto případě, s více lidmi sebranými tím způsobem, že obžalovaní si vynutili o 1/2 9. hodině noční vstup do uzamčeného bytu správce L-a, když jim šafář se zdráhal otevřítí, pak jest zjištěno dokonce i násilné vniknutí, tedy více než vyžaduje zákon o porušení míru domovního, který chrání dům a byt oprávněného již proti pouhému vstoupení osoby třetí, které se stalo proti vyslovené nebo domnělé vůli oprávněného. V tomto případě zjišťuje rozsudek, že dne 13. prosince 1920 vniklo 9 obžalovaných do dvora a uzavřeného bytu hospodářského správce způsobem násilným a že následujícího dne, 14. prosince vstoupili do dvora další 3 obžalovaní, aby tam svémocně vykonávali hlídku a kontrolu. Jest tedy náležitost vniknutí do domu dána u všech 12 obžalovaných. Netřeba podotýkati, že i dvůr a hospodářské budovy i místnosti, stáje, stodoly atd. jsou pod ochranou práva domovního, stejně jako pokojné držení domu a bytu může býti předmětem rušení míru pozemního.

Pokud jde o druhou náležitost skutkové podstaty, vykonání násilí na oprávněném nebo jeho lidech domácích, jmění a statku (požadovanou k deliktu dle § 83 tr. zák.), dlužno uvést, že vykonání násilí spočívá již v tom, že oprávněná osoba byla omezena na své vůli, svobodně se rozhodovati tím, že byla podrobena vnucené jí cizí vůli a cizí kontrole, a to následkem nebezpečí pohružky, kterou zákon klade na roveň násilí fyzickému. K nebezpečné pohružce pak se nevyhledává, aby byla pronesena v každém případě zřejmě a výslovně, stačí úplně byla-li vytvořena taková situace, ve které oprávněnému nezbylo, než podrobiti se cizí vůli, jiným mu vnucené, nechce-li se vystaviti jiným, horším následkům. Taková situace byla dle zjištění prvního soudu v tomto případě, v němž ohroženému správci L-ovi nezbylo, než podrobiti se diktátu obžalovaných, trpěti ve dvoře dělnické hlídky, vykonávající kontrolu nad jeho hospodářstvím, snáseti omezení ve vlastním volném pohybu, podrobiti se zákazu jednání s úřady a četnictvem, podříditi se svémocným dispozicím obžalovaných, a všemu, co jimi bylo nařízeno a žádáno, poněvadž měli vetřelci při naprosté fyzické převaze dosti prostředků, by případný odpor správcův potlačili. Vývody zmateční stížnosti, odporující uvedeným zjištěním prvního soudu a obsahující libovolná tvrzení, v rozsudku nezjištěná (že se správce podrobil kontrole dobrovolně, že byl omezen ve svých dispozicích a svobodném jednání bez přičinění obžalovaných), nezasluhují povšimnutí. Na trestnosti všech obžalovaných ničeho nemění okolnost, že 3 z nich vystupovali aktivněji než ostatní, neboť rozsudek zjišťuje, že jednali všichni jako spolupachatelé na základě usnesení ve schůzi, v níž byli zvoleni za členy revolučního výboru, pokud se týče pověření konáním hlídek. I kdyby nebylo tohoto výslovného ujednání, vyplývá i jinak ze zjištění rozsudku, že všichni jednali vědomě za stejným úmyslem a vědomě spolupůsobili za týmž cílem (zabírání velkostatků pro dělnictvo). Z pojmu spolupachatelství však plyne, že všichni, kdož se k podniku ostatních přidružili, a byť i jen v některých případech při trestném jednání byli přítomni nebo na něm účastni, aniž by prohlásili, že s projevy nebo jednáním ostatních nesouhlasí, dali tím nepokrytě na jevo, že se stotožňují s jednáním ostatních a zodpovídají za celkový výsledek společné činnosti. Proto také nelze v tomto případě, pokud jde o otázku viny, činiti rozdíl mezi těmi, kdož význačným způsobem vystupovali jako mluvčí a vůdcové, aniž vylučovati ze zodpovědnosti jednotlivé obžalované, kteří při jednání vůdců se správcem stáli v síni nebo ve dvoře a chovali se více méně pasivně, nebo kteří se účastnili pouze konání hlídek ve dvoře dne 13. prosince 1920, neboť i tito obžalovaní svou pouhou přítomností, po případě méně význačnou činností přispěli k bezpečnému provedení trestného činu, vzešlého ze společného úmyslu — v čemž právě spočívá podstata a nebezpečná povaha spolupachatelství.

Čís. 673.

Pro použití § 9 zákona ze dne 18. března 1921, čís. 129 sb. z. a n. jest rozhodnou doba spáchání skutku, nikoliv vynesení rozsudku.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1921, Kr I 1341/21.)